PRO: ARIS ET: FOCIS

LA VEU DE CATALUNYA

ANY VI. Barcelona 3 de Maig de 1896. NÚM. 18.

LA NOSTRA FESTA

Lo reviscolament de les lletres catalanes reb cada any una nova consagració en la festa dels Jochs Florals. Aquesta festa, quina diada celebrám avuy, nos assenyala un horitzó y 'ns serveix de refermança en la fe que abruza nostres cors y es senyora del nostre esperit. L' horitzó ¿quí no 'l veu? ¡Quánt ample es, y quánt encisador y lluminós á la vegada! Y per açó, perque sabém que aqueix horitzó te per terme la reintegració á Catalunya del seu dret á la vida civil, á la vida política, á la vida de la llibertat; perque sabém que aqueix horitzó no pot esborrarse ni dexar d' ésser la terra de promisió á la qual, y ajudant Deu, havém d' arribar un dia ó altre; per açó la fe dels catalans no decau y 'ns gaudim en promulgarla cada any ab més virior y ab més convenciment.

Les lletres pátries, en la festa dels Jochs Florals, ó no tenen cap significació ó son la revelació de una nacionalitat forta y ben definida qui no ha consentit encara en la prescripció de cap de les sues accions pera atenyer la recuperació de la seva soberanía. No es aquexa festa l' esclat anyal de una literatura d' ornamentació, de una literatura inconscient, de una literatura supérflua y desheretada, sinó que es la confirmació de un dret adquirit, precursor d' altres adquisicions més estensas y espansives. 25 anys endarrera eren les inspiracions dels Jochs Florals més vagues, més hiperbóliques, més porugues que avuy, pero la ánima y la característica eren les matexes. Quan En Camps y Fabrês esclamá: «fills de la reyna, axequéula!» no 's proposá pas fer una balada insípida é incolora, sinó que volgué excitarnos á la feyna de restauració patriótica, que la institució poética havía iniciada. En Milá y Fontanals ho digué ben decididament: «L' esperit que produhí la nostra renaxensa ¿quedá sadollat ab l' us poétich de la llengua, ó portava algun altre intent? Be fa de bon dirho: altres coses se desitjaven, ben ignoscents y gens perilloses, si no s' hi barrejava cap llevat foraster.» Y en Milá, al parlar axis, era un testimoni de major escepció, puix que havía sigut dels primers en lo restabliment de la festa.

Y es que 'ls Jochs Florals, per lo sol fet d' ésser nascuts á Catalunya, per la seva esclusiva condició de catalans, per la evocació que 's proposaven de una historia y de unes costums oposades á la historia y á les costums del poble dominador; los Jochs Florals, dibuxant la configuració de les posessions que havía mantingut la raça que 'ls fundava y donant relleu á aquesta raca, prescindint de si 's troba ó no esclosa del exercici del poder qui converteix los pobles en reyalmes y fá á les generacions árbitres dels seus destins y de les sues aptituts; los Jochs Florals, sintetisant la aspiració general de tots nosaltres en la hermosa trilogía que enalteix á la pátria, á la fé y al amor, concretaven un obgectiu des-

conegut aleshores á Espanya y afirmaven que hi há una pátria que no es la pátria oficial, la del Estat, la que te per emblema l' escut brodat al mitg de les banderes que voleyen en los edificis dels quartels; que hi há una fé que no es la que se sanciona en articles de una Constitució y en llengua castellana; que hi há un amor que no es l' amor que s' espandeix al so de les castanyoles y al trinch de les copes de manzanilla. Los Jochs Florals involucraven una protesta; y conjuntament ab aquesta protesta perseguíen la educació y 'l refinament de la cultura del poble catalá. Tal era son obgectiu ahir y es lógich que aqueix obgectiu persistesca, més accentuat si 's vol, pero persistent ab idéntica virtut y ab iguals tendencies.

Unicament los enemichs del nostre nom y 'ls curts de vista poden haver cregut que la festa dels Jochs Florals era la festa dels noys que ja saben de lletra. L' explendor poétich ab que se la ha revestida; les opulencies del talent ab que se la ha atresorada, justifiquen la sua importancia excepcional pera Catalunya. Lo recort del temps vell y la confiança en l' esdevenidor no cabíen en la sequedat de una fórmula política ni podien acapararse en les conclusions de una assamblea parlamentaria. Era precís retraure lo perfum dels nostres boscos y les remors de les nostres valls; era necessari interessar als cors en les glories fulgurants dels nostres antecedents, era indispensable delectar los esperits en la contemplació dels usos propis, en l' assaboriment de les nostres cançons, en la magnificencia de les nostres institucions jurídiques. Axís los Jochs Florals ho encarnaven tot, y atreyen als fills oblidadiços de la pátria quan veyen axecarse aquesta ab la totalitat dels seus atributs y en la plenitut de la sua especial potencia intelectiva. No es possible divorciar lo reviscolament de les lletres catalanes del reviscolament de la pátria catalana. Son dues idees unides estretament per vincles de la sang y foses en unitat simbólica per la força de la inteligencia.

Be podem dir, donchs, á boca plena que la festa dels Jochs Florals es la *nostra festa*, la festa dels qui treballém tot l' any en la espulsió del *lleval foraster* que 'ns enmantzina 'l pá de cada día. Es la *nostra festa*, tota nostra, la que 'ns esperona al sacrifici de la voluntat y 'ns fá guaytar rendidament enamorats aquell horitzó que es la terra de promissió á la qual, y ajudant Deu, havém de arribar avans de gayre.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

LLEVOR QUE LLEVA

Al historiador manresá, Leonci Soler.

Avuy, amich Leonci, es dia de festa pera 'l catalanisme. Ab açó, faig enllá 'l tinter d' amargors, devegades verinoses, ahon hem de sucar la ploma tant seguidament els fills anyoradissos de la patria catalana, y vaig á esbargirme fent petar ab vos una xerradeta que temps ha que 'm remorejava per dedins.

Encara que la espressió us ne vinga un xich tart, el meu engrescament per la vostra bella empresa de la *Biblioteca histórica manresana* es de dies. Afavorit de temps ab el vostre tracte y conexensa, ne vaig tenir prou de sapiguer que, posant les mans damunt la opulenta arreplega de vostre diligent patriotisme, havíau dit: «sómhi», pera alegrarme á la bestreta dels segurs esplets. ¡Y tal si 'n podía estar cert de la collita! ¿No us havía vist allá al mitg d' aquell arxiu manresá per vos recullit, retornat y aclarit, contemplant ab cara xiroya y ab ulls plens de llampagueigs d' avar contant unces, aquell be de Deu de titols de la gloria espléndida d' exa ciutat enorgullidora de Catalunya?

Quan l' amich Miró va dirme que erau decidit á fernos present dels tresors que 'l vostre saber y generós entnssiasme havía robats á la negror casi be impenetrable de tants anys de menyspreu, al instant va pendre en mi aquell goig ple y espurnador que, com vos sabéu, se li encén al cor en sent que parla de la seva Manresa y de les glories de la nostra Catalunya. Ja ho sabía un bon xich jo també lo qué volía dir la vostra resolució.

Ara, heu publicat els primers quaderns de la *Biblioteca*, y alló que pochs sabiam ho han vist ja molts. Tots els catalans estudiosos y tots els quins se dalexen pera comuniar ab la nostra mare patria, qui va tant estrafeta per los llibres que 'l centralisme acastellanat posa en les mans dels qui van á estudi, saben el gros servey que anéu á fer. Els primers quaderns de la *Biblioteca*, y 'l prólech que hi posáreu ne fan lo mellor pregó.

Me sembla, donchs, que puch ben estarme de ponderar la vostra empresa. ¿Ni cóm gosaría á ferho si fins us ha valgut el *testimonio de admiración y alabança* d' un Ajuntament qui de la Manresa que administra y representa no 'n sap sinó que es una *ciudad antigua y por todos conceptos importante*? Qué no hauríam de dir-

ne els quins podém resar de la vostra ciutat una lletanía molt menos per enlayre y força més elogiosa?

De la decisió que heu presa y començada á á posar en obra, me 'n alegro per vos, per Manresa y per Catalunya Vos, n' hauréu un pler que anys ha bajulava 'l vostre cor de patrici, y la vostra ciutat y la nostra patria ne traurán aclariments que vindrán á afavorir y á apressar el desvetllament del patriotisme verdader y sá en aquesta terra nostra que s' anava morint en les basques del patriotisme espanyol que 'ls tiráns inventaren pera atuhirla y dominarla.

Feu santament, amich Leonci, vos y 'ls qui com vos espolsen y desentrenyinen la conciencia de la nostra raça decandida. De primer fem la llum. Quan el día claregi, els cors cataláns anirán badantshi com les flors á les besades del sol; y Catalunya tornará á ser plena de la hermosura y de la flayre que no han gaudit els fills d' aquesta terra d' ensá que se 'n feren mestresses les ponentades marfondidores.

La historia es el mirall ahon reprenen conciencia y la font ahon beuen nobles desitgs les races que endropí la desgracia.

Amich Leonci, Deu vos ajud' en vostra empresa, y que la Patria us la benehesca.

N. Verdaguer y Callís.

LO JURAMENT EN L' ANTICH TESTAMENT

IV

CEREMONIES EN LO JURAMENT

De les ceremonies usades en los juraments oficials ó rituals poques noticies ne tenim.

Sabém que á voltes lo jurament se feya *devant l' altar*. (1) Axís en lo mes tercer del any 15 del regnat de Assa, foren reunides *á Jerusalem* per aquest Rey, les tribus de Judá y de Benjamin y ab elles los estrangers de Efraim, de Manasses y de Simeon, per jurar *qne buscarien á Jehová, lo Elohim de sos pares, ab tot son cor y ab tota la seva ánima.* (1) Foren sacrificats *set cents bous y set mil ovelles;* (3) y lo jurament fou fet *ab grans grits y alegrie, al só de trompetes y de bocines.* (4)

Potser juraven també *devant lo Llibre de la Ley*, com nosaltres sobre los Sants Evangelis. Aquesta suposició no es arbitraria, sobre tot si 's te en compte que Moisés maná posar lo dit Llibre en un costat de l' Arca pera que fos testimoni contra la conducta dels Hebreus. (1)

De dos juraments públichs y solemnes se conserven los ceremonials respectius dels qui anám á parlar.

L' un es lo ceremonial que se usá al renovar lo poble hebreu lo pacte de fidelitat ab Jehová. Reunit tot lo poble, les sis tribus de Simeon, Leví, Judá, Isacar, Joseph y Benjamin, se colocaren en la montanya Guerizim; les altres sis tribus en la montanya Ebal; y al mitg estaven los sacerdots ab l' Arca de la aliança. Sobre un altar fet ab pedres senceres, no treballades ab cap eyna de ferro, sinó tals com se troben en la naturalesa, oferiren holocaustes y hosties pacífiques. En altres pedres grans, y que havíen sigut primerament allisades ab calç, hi escrigueren la Lley. Per fí, los sacerdots llegiren les *benedicccions* y *maledicccions*, (2) responent lo poble: Amén. Tot açó ho maná fer Josué, (3) seguint lo ritual que per escrit li havía dexat Moisés (4). Algun temps després feu Josué altra renovació de aquest pacte, encara que ab menys solemnitat, reunit tot lo poble á Siquem, *devant de Elohim*. Y diu la Escriptura: «... prengué (Jo»sué) una gran pedra, y la axecá sota de la alzina »que hi havía junt al Santuari de Jehová. Y di»gué Josué á tot lo poble: Miréu, aquesta pedra »será entre nosaltres per testimoni, perque ella »ha sentit totes les paraules que Jehová ha par»lat ab nosaltres; y será entre vosaltres per testi»moni, no sia que mintau contra vostre Elo»him.» (5)

L' altre ceremonial es lo que devía usarse en la *Prova per gelosía*, y es lo següent: (6) Lo marit presentava al sacerdot la dona sospitosa y la ofrena dels celos ó de recordació, consistent en la décima part de una *efa* de farina de cibada. Detra la dona, li treya lo sacerdot lo vel del cap, y barrejant en un vas de fanch aygua santa ab un poch de pols del Santuari, conjurava á la dona ab les fórmules que havém copiat en l' article precedent. Després escrivía lo sacerdot aquestes imprecacions, borrantles tot seguit ab dita aygua santa, anomenada també aygua de

(1) 1 Reys, 8, 31-32; 2 Cron. 6-22.
(2) 2 Cron. 15-12.
(3) 2 Cron. 15-11.
(4) 2 Cron. 15-14.

(1) Deuter, 31-26.
(2) V. lo comensament de l' article III.
(3) Jos. 8, 30-35.
(4) Deut. cap. 27 y 28.
(5) Josué, 24, 26-27.
(6) Números, 5, 11-27.

celos ó de maledicció. Lo sacerdot prenía de mans de la dona la ofrena, la posava sobre l' altar, cremava un grapat de la farina de la ofrena, y donava á beure á la dona l' aygua que devía serli fatal ó venturosa, segons que la dona fos culpable ó ignocent. Si era culpable, se cumpliríen en ella les malediccions del sacerdot; si era ignocent, *quedava*, diu Moisés, *lliure*, y *sería fecunda;* (1) y F. Josepho esplica aquesta fecunditat, dihent que «*al cap de deu mesos tindría un fill mascle.*» (2)

Per sort no 's diu que aquesta prova se verifiqués jamay en lo Testament Antich; en cas de desavinença matrimonial era un remey més cómodo y més breu lo divorci. Axís ho escriu lo sabi Calmet. (3)

Alguns autors molt *graves*, qui volen esplicar lo per qué aquesta prova no la podía demanar la dona contra lo marit, diuen que açó hauría sigut deshonrar lo cap de casa, y que ademés les dones tenen massa suspicacia y son molt geloses... ¡¡Pobres dones!!

Passant ara á tractar de les ceremonies en los juraments particulars ó privats, comensarém per traduhir un passatge en que fan aliança Jacob y Laban, y que confirma lo anteriorment dit, ço es, la costum de *axecar pedres* que fossen testimonis de lo jurat. (4) Lo Text diu axís: «Y »respongué Laban y digué á Jacob:... Y ara vina »y fem aliança jo y tú. *Y agafá Jacob una pedra »y la axecá com á fita.* Y digué Jacob á sos »germans: *reuniu pedres. Y agafaren pedres, y »ne feren un munt,* y menjaren allá sobre del »munt. Y Laban li doná lo nom de *Iegar »Shahadutha,* y Jacob lo anomená *Galed.* (5) Y »digué Laban: aquest munt sía testimoni entre »jo y tú avuy. Per ço se li doná lo nom de Galed; »y també lo nom de *Mitspa* (6) perque digué: »atalaye Jehová entre jo y tú quant ens aparta»rém l' un de l' altre. Si afligires mes filles, y si »prengueses dones á més de mes filles, mira, no »hi ha ningú entre nosaltres, Elohim es testi»moni entre jo y tú. Digué també Jacob á Laban: »*mira aquest munt y aquesta fita que hi axecat »entre jo y tú; testimoni sía aquest munt, y testi»moni sía aquesta fita,* que jo no traspasaré »contra tú aquest munt ni tú traspasarás contra »mí aquest munt ni aquesta fita per mal. Lo »Elohim de Abraham y los Elohim de Nacor »jutgen entre nosaltres, los Elohim de sos pares »(1); mes Jacob jurá per la Temor de son pare »Isaac. (2) Y sacrificá Jacob un sacrifici en la »montanya, y convidá á sos germans á menjar »pá y menjaren pá, y dormiren en la montanya. »Y s' axecá Labau de bon matí, y feu un petó á »sos fills y filles, y s' entorná cap á casa seva.» (3)

En lo Genesis s' hi troba una curiosa ceremonia que consistía en jurar posant la má sota la cuxa del qui prenía lo jurament. De aquest modo feu jurar Abraham á son criat que no pendría per esposa del seu fill Isaac á una noya cananea (4), y Jacob feu jurar á Joseph que no l' enterraría en Egipte. (5)

Sense cap motiu alguns autors (6) han traduhit «posa la má *sobre* la meva cuxa.» La paraula hebrea *tájath*, la grega *hypó*, y la llatina *sub* no permeten aquesta interpretació; y Gesenius diu: «femori manum *supponebant* jurantes.» (7)

Wouters no vol de cap manera que aquesta ceremonia recorde un rito ó costum gentilica. (8) S. Jeroni diu que, segons la tradició judayca, aquells juraments se feren per la Circuncició, més ell ensenya que 's feren per la fé en lo Messias qui de Abraham tenía de naxer. (9) Lo jesuita Martí Becanet, (10) seguint á Corneli á Lapide, senyala com á interpretació mística aquesta de S. Jeroni, mes diu que la interpretació natural es que jurá per la cuxa es jurar per les parts, causa de la generació y de la vida; y axís los qui juraven tocant la cuxa, feyen com si diguessen: si juro ab veritat, Deu me donga llarga vida; si no, mori jo. (11)

Per acabar aquest estudi de les ceremonies, parlarém d' una molt usual entre 'ls hebreus, y que de segur se usava lo mateix en los juraments

(1) Núm. 5-28.

(2) Antiq. jud. lib. 3, cap. 11, n.° 6: «meni decato guenesthai paidion arrhen auté »

(3) «Nullum in Veterum judæorum historia aquarum zelotypiæ «experimentum legimus: cum divortium, Judæis satis licitum, com«modius et brevius remedium esset.» (Dict. bibl.)

(4) Comp. ab lo que 's llegeix en lo Gen. 28, 18-22, y en lo llibre de Josué, 4.

(5) Aquests dos noms, arameu lo primer, y hebreu lo segon, volen dir «*munt del testimoni.*»

(6) *Mitspa* vol dir *atalaya, miranda.*

(1) Sobre aquest jurament veges Wouters, obr. cit. In Genes. c. 31, q. 2, dico 3.

(2) Veges art. II, al fi, n. 3, not. 2.

(3) Gen. 31, 43-54; 32-1.

(4) 24, 2-9.

(5) 47-29.

(6) Pastoret (Moises considerado como legislador, cap. 5, art. 3;) Peratoner. (El culto al falo.)

(7) Obr. cit. en la paraula *Iarek.*

(8) Obr. cit. In Gen. c. 24, quæst. unica.

(9) Quæst. hebr. in Genes.

(10) Analogia del A. y N. Testam. c. 15, n. 67.

(11) Cornel. á Lapide: «*Ad litteram*, hic fuit ritus jurantium per fe»mur, quia femur causa et symbolum est generationis et vitæ. Femur »ergo tenendo jurantes, testabantur Deum vitæ aûctorem in cujus »manu est salus nostra, q. d. si recte et vere juro, et juratum præsto »Deus mihi vitam longam et felicem, quæ femore significatut præstet; »sin fallo et pejero, peream, neque particeps sim vitæ, quæ processit »ex femore.»

públichs ó rituals que en los particulars ó privats. Aquesta ceremonia consistía en *axecar les mans cap al Cal*. Com á exemples podém citar los següents:

«Y sentí al home vestit ab teles qui estava »sobre les aygues del riu, y *alçá sa dreta* y *sa »esquerra cap al Cel*, y jurá per lo Vivent de l' »eternitat.» (1)

Axís la sola frase *alçar la má* vol dir jurar en algun passatge de la Biblia, com per exemple, en lo que havém citat en lo comensament del article segon.

Fentse per Deu lo juramant, era molt natural aquesta ceremonia. Per ço la trobám també á Gracia y á Roma. Homero fa jurar á Agamenon *axecant les mans y mirant al Cel* (2); y Virgili, imitant á dit poeta, y parlant de un pacte entre Encas y Latino, diu que aquest rey jurá «*suspiciens cœlum, tenditque ad sidera dextram.*» (3)

JOAN B. CODINA, PVRE.

(Acabará.)

LA MESTRESSA Y LA CRIADA

RONDALLA GREGA

Una mestressa tenía una criada que se la estimava molt; li buscá un promés, la casá y 's ficá á casa lo nou matrimoni. Ni la senyora ni la criada tingueren fills. Un día la senyora digué á sa criada:—Saps qué he pensat? que hauríam de demanar al bon Deu que 'ns dongui un fill á cada una; y si la una te un noy y la altra una noya, quan sien grans los casarém.—

La criada no s' ho va creure, y digué:—Y vos, dexaríeu casar al vostre hereu ab la filla de la criada?—La mestressa va jurarli que axís ho faría. Tal hi va que no s' ho creu; al cap d' algun temps la mestressa y la criada tenien la una un fill y la altra una filla. Aquelles dues criaturetes anaren crexent y 'ls feren anar al un á estudi, y á la altra á costura, y tots dosets s' estimaven com si fossen germans. Veyent la mestressa que ja s' espigaven comensa á rumiar y pensar que no volía més aquella gent á casa seva, á fí de evitar que 'l seu fill s' encaterinés ab aquella noya, qui no tenía cap diner.

No hi ya haber remey, los volía traure y fora. La pobra criada prou s' esclamava y li deya: —Qué será de nosaltres, pobres y desgraciats, si 'ns treyéu de casa vostra?—Mes, la mestressa cada día la tractava pitjor.

Lo marit de la pobra criada no volgué que sufrís més humiliacions, y se 'n aná á llogar casa en un barri de pobres.

Marit y muller y la seva filleta s' instalaren allí, y vivíen com podíen. Si alguna vegada los havía faltat pa, no n' havíen menjat; peró may los faltá pau y alegría. Axís passaren una colla d' anys, fins que la mare caygué malalta; la pobra dona arribá á les portes de la mort; mes lo bon Deu li tornà la salut.

Lo temor de perdre la seva dona feu reflexionar al marit, y va dirli:—Mira, tu ets vella, jo soch vell; de l' un día al altre ens podém morir, y llavors ¿qué fará nostra filleta? No hi ha més, l' hem de casar.

—Ja ho veig, respongué la dona, peró ¿com ho farém, pobres de nosaltres, pera casarla, si no te dot ni te res?

—Saps lo que he determinat? digué 'l marit: Me 'n aniré á apostarme á la plassa del mercat, y al primer que passará, pobre ó rich, coix ó cego, l' agafaré y de bon grat ó per força 'l faré venir aquí y 'l casarém ab la nostra filla.—

La pobra dona digué:—Peró ¿com ho manegarém, si no tenim res del qué cal?

—Al primer cego ó esguerrat que trobaré lo portaré pera casarlo ab la nostra filla; tu, digues lo que vulgues.—

Quan arribá 'l vespre, l' home s' en va cap á la plassa, y quan es al mitg de la rodona s' atura. Al cap de una estona, veu venir un vell xaruch, ab una barretina blanca al cap; ell que te li diu:

—Ola, company, ahon anéu á aquestes hores?

—Me 'n vaig á captar un bocinet de pa, que Deu n' hi do; perque encara que de díes treballo, soch tan pobre, que al vespre 'm cal captar.—

Llavors, lo pare de la minyona li va dir que anés á casa seva, que l' acolliría y que 'l casaría ab una filla que tenía.

—Ay! bon home, si soch tan pobre ¿cóm voléu que 'm casi? Si jo tot sol no 'm puch mantenir ¿cóm voléu que mantinga á una muller?—

L' home li va dir que açó no hi feya res, que de totes maneres lo volía per gendre. Se 'n anaren tots dos cap á la casa. Veyentlos entrar, la seva dona li digué:—Veig que ja has portat lo gendre, mes ¿y 'l capellá pera casarlos?—Llavores lo nuvi va escriure quatre mots de lletra en un paper que 'l sogre dugué á la parroquia y desseguida

(1) Daniel, 12-7.
(2) Iliada, cant 3, v. 275; y cant 19, v. 254-257.
(3) Encida, cant 12, v. 196.

hi anaren los capellans pera celebrar la ceremonia nupcial. Lo nuvi duya un vestit de parráchs y la nuvia un vestit tot dolent. L' endemá lo nuvi digué á sa muller que com que eren tan pobres, se 'n anava á treballar tota la jornada y que fins al vespre no tornaría. Efectivament, lo gendre treballava y al vespre duya pa y quelcom més, y d' alló tots ne vivíen. Al cap d' uns quants díes, quan vingué de treballar, portá roba á sa muller pera que 's fes un vestidet. Los sogres no hi veyen de cap ull; perque encara que ell era vell y treballava tot lo día, no volía que ells treballessen. Passats tres ó quatre díes més, portá per la seva dona un parell de botines. Al cap d' un parell de mesos li dugué una agulla de diamants. Quan sa muller la vegé quedá tota parada y li va dir que no la portaría, perque no s' adeya ab la seva pobresa; y després, ¿qué diría la gent?

Son marit li respongué que á éll li havíen regalada, y que de lo que dirían la gent se 'n podía ben riure. ¿Qué hi podía fer la pobre dona?

Al vespre, quan plegá de la feyna, se posá 'l vestit nou y la agulla, y sortí al brancal de la porta pera esperar al seu marit. Tota la gent del vehinat, quan la vegeren, no feyen sinó burlarsen, dihent que 'l seu marit era pobre y que ella duya una joya. Arribá 'l seu marit, y ella li contá, mitg avergonyida, lo que li havía passat; mes, ell la tranquilisá, dientli que no 'n fes cabal, y que 's posés la agulla. L' endemá li dugué unes arrecades y va dirli que se les posés. Quan les vehines se 'n adonaren, començaren á fer mals pensaments, preguntantse d' ahon treya tants diamants, havent sigut sempre tant pobra.

Uns quants díes després, son marit li portá un altre vestit tot endaurat, y li feu posar, lo diumenge, ab totes les joyes que tenía.

Casualment aquell día mateix se casava lo fill de la que havía estat mestressa de sa mare. Quan ho sabé la minyona, volgué anarho á veure. Sa mare de cap manera volía que hi anés, y li deya que 'l seu marit la renyaría si sabía que hi era anada. Tant se val, hi volgué anar. Lo nuvi al véurela entrar á la iglesia 's posa á cridar dihent que ell no volía casarse ab la seva nuvia sinó ab aquella dona que llavors entrava. La mare del nuvi, va pendre tal enquimerada que s' abrahoná á aquesta y va pegarli, estripantli 'ls vestits, y trayentla á fora.

La pobreta se 'n entorná cap á casa seva plorant á raig fet. Axís que sa mare la vegé, se li posá:—¿Veus? M' haguesses escoltat! No has volgut anarhi de totes passades? Donchs ara ja ho tens.—

Al vespre, quan son marit vingué, va trobarla tota entristida, y, naturalment, volgué saberne la causa. Llavors ella li esplicá lo que havía succehit. Son marit, indignat, va dir que l' endemá aniríen al devant del jutge. Per manament del rey, l' endemá compareguereu á sa presencia la mestressa y la filla de la criada. Lo rey preguntá á la jove quí li havía pegat.

—Aquesta dona,—respongué.

—Y tu que li havíes fet?—reprengué 'l rey.

—Jo, senyor, no li vaig fer res; no mes que vaig anar á la iglesia á veure com se casava 'l seu fill.—

Llavors, lo rey, dirigintse á la mestressa, li digué:—¿Y tu, per qué li has pegat?

—Li he pegat perque jo tenía á la seva mare per criada, y havent de tenir totes dues un fill, ens jurarem que si jo tenía un noy y ella una noya los casaríam tots dos. Quan mon fill ha sigut gran, no he volgut que 's casés ab aquesta noya, tant pobre y per axó 'ls vaig treure de casa. Veusaqui que, ahir, que 's casava lo meu fill, ella s' es presentada al casament ab un vestit endaurat, plena de diamants, y tan hermosa, que 'l meu fill no ha volgut la nuvia, sinó aquesta dona. Açó m' ha tret de tino, y li soch pegat.

—Y tu, no has respectat ni la seva hermosura ni 'ls seus vistosos vestits?—

Lo rey preguntá llavors á aquella jove d' ahon treya aquells vestits tan preciosos. Ella li respongué que 'ls hi havía duyt lo seu marit. Allavores lo rey s' axeca de son trono y li diu:—Vina, esposa estimada, que jo soch lo teu marit.

—Rey y senyor meu, mon marit es un home vell y pobre, y que du los vestits de pellissots.

Lo rey s' en va anar y torná ab lo vestit de pellissots y la barretina blanca. Quan aquella dona 'l vegé corregué cap á ell y digué:—Veus aquí 'l meu marit.—

Lo rey li esplicá llavors que era 'l mateix home, y que aquell vestit l' havía arreplegat pera correr per la ciutat sense esser conegut, y que 'l día que 'l seu pare 'l va trobar y 'l volgué conduhir á casa seva, lo seguí per curiositat; mes que, al veure sa hermosa filla, se 'n va enamorar y per axó s' hi va casar, y que no li va dir qui era pera probar quina mena de gent eran.

—Sápigues que, va afegir, la teva bondat y la honradés dels teus pares t' han fet reyna, y ara, com á reyna que ets, digam ¿cóm vols que castiguém á aquexa dona?

—Unicament te demano que me la tregues del davant.—Axís fou fet.

Desseguida vingueren los pares de la noya; lo rey se va fer conexer, y visqueren tots junts en son palau plens de felicitat.

Per la traducció: FRANAR.

NOTES ARTÍSTIQUES

NOSTRES ARTISTES EN LOS SALONS DE PARÍS

Per les noticies particulars que tenim adquirides y per les que 'ns ha comunicat lo telégrafo, podém afirmar que nostres artistes, ab tot y haver dedicat una atenció preferent á la Esposició de Belles Arts, oberta suara en nostra capital, no fan pas un paper migrat en los Salons del *Champ de Mars* y dels *Champs Elisèes,* inaugurats de fresch en la babilónica París.

L' empenyo y l' interés que 'ls mou á adquirir gloria dintre de casa no 'ls ha privat d' enviar una nutrida é interessant representació á aquelles esposicions cosmopolites, ahon sembla que tots los artistes del mon corren ab l' ánsia de veure sancionades ses reputacions.

Allí sembla que En Miquel Blay, lo celebrat esculptor olotí, hi fa un brillant paper y que 'ls pintors Barrau, Casas, Rusinyol, Graner, Brull, Feliu, Sala, Texidor, Utrillo, Miralles, Planells y algun altre, dexen ben sentat no solament lo seu nom, sinó lo valor de nostra pintura regional, cada dia més rica en qualitats y significació.

Celebrarém que l' éxit corone llurs esforços, y tant si es individual com colectiu, ne sentirém grat; puix á tota familia dona tó lo contar ab individuus de capacitat y suficiencia reconegudes pera alternar dignament ab la societat més encopetada, constituhida principalment en aquest cas, per los artistes més caps de brot de tota la Europa.

Si logren aquest obgecte conten ab la nostra enhorabona més entussiasta y si no hi arriben escolten l' aplauso que des de aquí los enviém, que 'ls encoratjará pera arribarhi una altra vegada.

J. C. Y R.

LES FESTES DE RIPOLL

Bon recort dexarán á tots quants tingueren la goig d' assistirhi les festes solemnes que ab motiu de la inauguració de la urna que la comarca d Olot y Besalú ha costejat pera guardar les cendres del que fou son invicte comte, l' inoblidable Bernat de Tallaferro.

A elles hi assistí l' Excm. é Ilm. Sr. Bisbe de Vich, les autoritats eclesiástiques y delegacions dels Ajuntaments d' Olot, Besalú y Ripoll, representacions de casi totes les societats catalanistes y no pochs delegats de diferents punts de Catalunya, particularment de les comarques olotina y vigatana.

Lo día 22, després de la arribada del Ilustrísim Dr. Morgades, qui fou rebut per totes les antoritats y una nombrosa concurrencia, un repich general de campanes y la bandera de les quatre barres onejant en lo campanar del Monestir, anunciaren lo començament de les festes que, per iniciativa de la Confraria de Sant Jordi de la Comissió executiva de la urna á Tallaferro, anaven á dedicarse al gloriós Patró de Catalunya.

Al vespre se cantaren solemnes completes en la restaurada Basílica, finides les quals, la música de la població tocá escullides sardanes á la plaça.

Lo día de Sant Jordi, l' Excm. Sr. Bisbe de Vich, celebrá la missa de Comunió, dirigint als nombrosos fidels una sentida plática preparatoria plena d' unció evangélica. A les deu, tingué lloch l' ofici, del que fou celebrant lo Iltre. Degá de la Seu vigatana, assistinthi lo Dr. Morgades y totes les representacions. Després del Evangeli, ocupá la cátedra del Esperit Sant, l' eloqüent orador y ferm catalanista, D. Ferrán Sellarés, Rector de Teyá, que pronunciá un notable sermó inspirat en lo sant lema de «Deu y Patria,» que es lo que 'ns guía en nostres lluytes per la regeneració de la Nacionalitat catalana.

A la tarde tingué efecte l' acte de fer entrega de la urna destinada á guardar les despulles del Comte Tallaferro de Besalú. Al efecte, després de cantarse l' Himne de la Restauració del Monestir, lo secretari de la Comissió executora, senyor Saderra, llegi un discurs oferint la urna, contestantli lo Dr. Morgades ab altre rublert de ensenyances nobilíssimes, acceptant la ofrena del antich Comtat de Besalú.

Lo clero del Monestir entoná tot seguit una

absolta, mentres tocaven á morts totes les campanes de la vila. Foren depositades les despulles del gran comte dintre la urna, se 'n axecá acta notarial, per desgracia en llengua forastera, contra la voluntat de tothom, y acabá l' acte ab lo cant del goigs de Santa María de Ripoll.

Al vespre, despres déls exercició propis del octavari á Sant Jordi, s' esposá 'l Santissim Sagrament, cantantse un trisagi compost per lo Rnt. Joseph Pinadell.

Además en lo local de les escoles construides pé 'l Dr. Morgades, s' improvisá una lluhida vetllada literaria á la que assistí nombrosa concurrencia. En ella hi prenguren part los senyors Saderra, Vayreda, Devesa, Verga, Mon y Permanyer (D. Joan J.) qui resumí, demostrant que la festa que s' celebrava en honor de 'n Tallaferro era tant per son heroisme com per representar les aspiracions de la Patria Catalana.

L' Ilm. Dr. Morgades y les delegacions, foren obsequiades ab una serenata.

Axis finéren les festes de Ripoll. Deu fassa que tot sovint se 'n celebrin de tan profitoses pera la causa de Deu y de la Patria.—X.

INSTITUCIONS DE CATALUNYA

CONSOLAT DE MAR

IV

JUDICI D' HISTORIAYRES Y JURISCONSULTS ESTRANGERS SOBRE 'L MÉRIT É IMPORTANCIA DEL «LLIBRE DE CONSOLAT»

Grandíssima es la estima en que sempre s' ha tingut al estranger lo nostre *Llibre*, y á fi de que no semble que les nostres alabances son filles d' un amor exagerat á la Patria catalana y no de la rahó, posarém ara aquí algún que altre testimoni d' historiayres y jurisconsults de fora casa qui parlen d' est cos d' ordenances mercantils.

«*Lo Consolat del Mar* té força de lley en tota Italia» diu lo Cardenal de Luca. *(De Credito*, disc. 107, 6, *et in conflictu* observ. XXII).

Vinni, sobres la lley I, ff. *de Lege Rhodia* plana 190, diu: «La major part de les lleys náutiques que avuy día están en vigor en Espanya, Italia, França y Anglaterra, son tretes del *Consolat del Mar*.»

En Casaregis diu també (Disc. Leg. 213): «*Lo Consolat del Mar*, com á consuetut universal que té força de lley, deu ésser observat en fets y materies mercantívoles per tots los pobles y nacions.» Y 'l meteix autor en lo prólech á les seves esplicacions d' aquest Llibre, hi afegeix: «La importancia y necessitat d' aytal Llibre no hi ha cap necessitat de ponderarla; puix tothom deu regonéxer que d' ell ha prés, en moltíssima, part ses lleys de bon govern tota la gent qui al mar ha fiada ses persones y bens.»

Lubeck, en les seves *Anotacions sobre 'ls desperfectes*, plana 110, encarrega que 's veja 'l llibre del *Consolat del Mar*, traduhit del italiá á la llengua flamenca, que conté les lleys y consuetuts de boy totes les nacions.»

L' escriptor genovés Carles Targa diu así: «aquesta recopilació arribá á ésser la regla á la que voluntariament se subgectaren qüasi totes les nacions del món cristiá, que 's dedicáven al comerç maritim.» *(Ponderat. marit. capitulum 96, pl. 395)*.

N' Alexander Raudés, jurisconsult milanés, escriu aquestes paraules: «Est códech marítim, contingut en lo volúm del Consolat, acceptat en tots lo payssos, es una compilació feta en Barcelona, en temps molt antich.» *(Variae Resolutiones, caput XXII)*.

En Saudi en la seva *Istoria Civile Veneẓẓiana*, vol. II, part I, pl. 863, afirma que estes lleys barcelonines eren la regla de conducta dels jutjats de comerç en la edat mitja, de la metexa manera que en la antigor hi havien les lleys rodíes: afeginthi á més, que en quant al dret comú marítim ab los estrangers, los venecians havíen adoptat des de l' any 1343 lo códech del llibre vulgarment dit del *Consolat*.

En Geroni Pau, qui fou capellá del Papa Alexander VI, aprés de visitar y estudiar los pobles d' Italia, se espressa así: «que en lo seu temps (y escrivía en 1491) les lleys mercantívoles ab que 's governaven boy totes les ciutats marítimes, se anomenaven comunment *Lleys barcelonines*, duyent aquest nom per l' origen que portaven d' esta ciutat.» *(Barcinon. Descrip. apud Schott. Scrip. Hispan. volúm II.)*

Monsieur Valin, en la introducció als *Nous Comentaris de les Ordenances de la marina de França*, publicats en 1681, diu: «Aprés de les lleys romanes, que varem copiar de les rodies, tot lo essencial, afeginthi moltes decicions, les més antigues, ensemps que les més famoses, que s' han conegudes sobre la materia de navigació y comerç, son contingudes en la colecció que du 'l titol *Lo Consolat de Mar*. Aquesta es una de les compilacions de lleys marítimes més antigues, que servexen pera tot lo de la navigació, y pera tot lo que aleshores pertocava al comerç en los mars de Llevant. Es una llástima, (continúa més avallet lo meteix comentarista) que una colecció tan preciosa y tan útil pera 'ls qui 's de-

diquen al estudi de les lleys maritimes, no haja trobat fins avuy dia un bon traductor.»

Finalment, monsieur Emerigon, en son llibre estampat lo any 1783, *Dels segurs y cambis marítims,* diu en la introducció: «que les lleys del *Llibre del Consolat* serviren pera donar abundantíssima materia als qui formaren les ordenances de la marina de França, que maná estampar en Lluis XIV.» Y continúa dihent ell meteix un xich més avallet: «*Lo Consolat de mar* en los primers 296 capitols té força de lley á Marsella pera tots aquells punts en los quals no havía sigut derrogat ni per les ordenances dels nostres Reys, ni per l' us actual del comerç.» Y aprés, responent á la mala idea que monsieur Hubuer tenía d' est llibre formada, diu: «Les decisions que enclou lo *Consolat* están basades sobre 'l dret de gents: veus-aqui per qué obtingueren lo consentiment de totes les nacions. Y ab tot y alguna crosta gótica, que á vegades se troba en elles, sempre emperó s' hi veu l' esperit de justicia y de equitat que va dictarles.»

En Grocius *(De jure belli et pacis, lib. III, cap. I. in Olleg. núm. 6,)* y aprés d' ell en Marquardo *(caput V, núm. 31,)* diuen: «que lo *Consolat del Mar* es una recopilació de antigues ordenances náutiques, fetes per los Emperadors Grechs, per los d' Alemanya, per los Reys de França, d' Espanya, de Syria, de Xipre, y altres y per les Repúbliques de Venecia y Génova.» ¿Poden acás darse factors més calificats?

Lo célebre jurisconsult Giannone, en la seva *Historia Civil del Regne de Nápols,* (volum II, llibre XI, capítol 6), parla de les lleys del Consolat com del Códech que en la edat mitjana substituhí en la Corona de les dues Sicilies á la *Taula Amalfitana,* que per molt temps havía sigut un oracle en totes les controversies marítimes, aprés que les lleys rhodies y 'l dret grechromá s' havíen oblidats ab motíu de la barbarie y les revolucions del Occident.

«Es molt verossímil, diu aquell historiayre, que los Amalfitans á causa de sa molta navigació y tracte constant ab los pobles orientals composessen la dita *Taula* ab les lleys dels Emperadors de Constantinopla, y mes encara ab sa llarga esperiencia y perills ja suferts. Mes tantost per aquell temps los Catalans, los Pisans, los Genovesos y 'ls Venecians se feren igualment poderosos y célebres en la mar, tant ó mes que los Amalfitans, ab sos viatges als pobles de Llevant, desseguit vá náxer un nou cos d' estatuts y consuetuts, que reduhit avuy á un petit volúm corra estampat ab lo nom de *Consolat del Mar,* norma y guia dels hómens de Mar pera totes llurs qüestions; y havent produhit boníssims resultats en los pobles, tots los prínceps se 'l feren seu: de sort que les regles establertes en aquell llibre, foren observades al peu de la lletra talment com estatuts y costums particulars. Aquest llibre, que corra per les mans de tothom, té una grossa autoritat y vigeix actualment en lo tribunal del Gran Almirall de nostre Regne.» En Giannone escrivía l' any 1732.

Un altre escriptor italiá del segle passat, n' Anzuni, en lo seu *Diccionari náutich de Comerç* (en la paraula *mare,)* parlant de la judicatura mercantil en los estats del Rey de Cerdanya, diu: «També en aquests estats s' ha conegut la necessitat del *Consolat del Mar:* jatsía que un edicte real, donat als 12 de Març de 1749 pera 'ls ports de Niza, Vilafranca y S. Hospici, se espressa d' aquesta manera en son article XXXI: *en los cassos no previstos per les constitucions reals y edictes ja publicats s' observarán al peu de la lletra en lo judici de les causes marítimes les regles y estils del Consolat de Mar acomodades á la sencillesa y bona fé del comerç.*

Y prou, que ja 'm faig massa cansat: pera provar lo que volíam açó es mes que suficient; y per altra part, no devém perdre may de vista *que toute l'érudition du monde ne vaut pas une once de bon sens,* com ab moltíssima de rahó m' acaba d' escriure ara mateix mon amich y mestre lo conegut filosoph y no menys célebre metge, en Joseph Miquel Guardia.

SALVADOR BOVÉ, PVRE.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—Del ilustradissim historiador y crítich de de les lletres espanyoles del corrent segle, R. P. Blanco García, hem rebut un exemplar del volúm, ahon se conté l' estudi de les literatures regionals, format en sa major part per l' estudi de la nostra catalana. Agrahim al docte frare de Sant Agustí l' obsequi, y no tardarém en ocuparnos del llibre.

—Ens escriuhen de Solsona.

«Los estudiants catalanistes de nostre Setminari han commemorat la festa de Sant Jordi, patró de Cataiunya, ab tota pompa y solemnitat. A les set del matí feren cantar un solemne ofici á la capella de Nostra Senyora la Verge del Claustro.

La part musical aná á carrech de Mossen Francisco Bartrina, que la desempenyá del modo brillant que acostuma. Acabat lo divinal ofici, 's cantaren los goigs del gloriós Sant Jordi, lletra d' Artur Masriera y música del inspirat compositor, alumne de nostre Setminari, Miquel Mas y Boixader.

Assistí al acte una numerosa y escullida concurrencia. Era verdaderament un espectacle aconsolador veure á tants seminaristes pregar per lo renaxement de nostra pátria.

¡Vulgui 'l Cel escoltar los prechs dels que prompte serán

ministres del Altissim y puntals de nostra aymada Catalunya!—X.»

—Ab motiu de la festa del gloriós St. Jordi, patró de Catalunya, los catalanistes de Reus celebraren lluhides festes religioses en la ermita del Roser, propera á aquella important ciutat. La illuminació y guarniment del temple foren espléndits; la concurrencia fou molt nombrosa y composta de les prtncipals families de Reus, no faltanthi cap de les personalitats més distingides en lo camp catalanista. Al presbiteri s' hi veyen lo Diputat Provincial, Regidors y ex-regidors regionalistes, representants de la *Associació Catalanista* y altres persones de significació, presidides pel Excm. Sr. D. Bernat Torroja y Ortega, estimat degá dels catalanistes reussenchs. Lo Sant sacrifici fou celebrat per lo senyor rector de la Puríssima Sanch, assistit per los de les parroquies de Sant Francesch y Sant Joan, ab tot l' aparato de les grans solemnitats. A la tarde s' obsequiá al Sant ab un rosari, al que assistiren gran nombre de fidels.

Al vespre un bon nombre de catalanistes celebraren un fraternal banquet en la fonda de Londres. Al final se pronunciaren entussiastes brindis, entre 'ls que cal consignar lo del Sr. Vidiella, que proposá commemorar en lo vinent mes de Juny, lo crit de independencia catalana, conegut en la historia ab lo nom del *Corpus de sanch*. La societat choral *El Eco Republicano*, obsequiá als comensals ab una serenata, després de la qual foren convidats sos individuus á un lleuger refresch. Ja en lo saló, s' entoná lo *Guernikako arbola*, que s' hagué de repetir pera fer parar los aplaudiments dels reunits.

—La suscripció oberta pera costejar la urna que guarda les cendres del comte Tallaferro de Besalú, se tancá lo día 23 del mes passat. Lo total recaudat es de 1244'50 pecetes.

—Se diu que 'l Ministre de Foment te 'l progecte de suprimir la Escola de Arquitectura d' aquesta ciutat, la més concorreguda d' Espanya. Com aquesta veu, segons tenim entés, ja fa més d' un any que s' havía dexat sentir, es de creure que alguna cosa deu haverhi de cert. De totes maneres, es molt sensible y estrany lo que está passant ab nostres escoles de carreres especials, que son, per escarni, pagades per la Diputació provincial y manifassejades per l' Estat. ¿Será possible que nostra Diputació y 'l nostre poble, cas de que sía certa aquesta noticia, dexen estampar al rostre de Catalunya, aquesta nova bofetada del degradant centralisme?

—Diumenge passat una nombrosa comissió del Centre Escolar Catalanista feu una escursió á Sitges y á Vilanova y Geltrú, pera visitar lo *Cau ferrat* y 'l *Museo-Biblioteca Balaguer*. Tant de la una com de la altra població ne sortiren molt emprendats y agrahits los joves escursionistes, puix reberen atentes mostres de consideració que creyém los animarán á repetir viatges tant profitosos com lo portat á cap per la nostra costa ponentina.

—Lo dissapte día 25 del mes passat, D. Bonaventura Bassegoda, doná una de les conferencies que en nostra llengua van succehintse en l' Ateneu Barcelonés. Lo tema fou «La Arquitectura gótica á Catalunya» que 'l distingit conferenciant sapigué desenrotllar ab tan bon istil com triada erudició, matisada ab patriótiques notes que recordaren les figures mes grans de nostra historia quins noms van sempre acompanyats del recort dels temps mes grans de la Nacionalitat catalana Ilustraren la conferencia mes de cent progeccions lluminoses, reproduhint los mes importants exemplars del art gótich catalá existents á Catalunya. L' auditori, tan nombrosissim, que no cabía en l' espayosa sala d' actes del Ateneu, aplaudí de valent al Sr. Bassegoda.

La que 'l dijous passat, hi doná D. Guillem A. Tell, sobre les «Idees jurídiques del Plá de Barcelona,» hagué lloch en sala de secretaría, que estava plena de gom á gom. Després d' esposar algunes idees generals sobre la formació del dret, en un sentit molt particularista, feu obgecte principal de son estudi la familia del petit industrial, pujat de senzill treballador, esplicant com s' anaven formant en ellés les idees jurídiques axis que les necessitats y les satisfaccions económiques ho exigien. Lo conferenciant, fou molt aplaudit y felicitat per l' auditori.

Una altra conferencia se doná la setmana passada en lo mateix Ateneu, fou feta en castellá, per lo castellá Sr. Gomez y tractá de la utilitat del castellá y catalá pera lo conexement dels principals idiomes estrangers. La demostració no hi surtí pas prou clara, per que es ja induptable per tothom que sápiga una mica de Filología que l' ensenyar als catalans les llengues estrangeres per medi del castellá es un dels motius principals per que no les arribin á possehir may ab perfeció, com pot compendre tothom qui tinga present les diferencies que hi ha entre la fonética castellana y la catalana y demés llengues europées. La concurrencia fou molt escassa.

—Digne de tot aplaudiment es la valentía de nostre estimat company de causa D. Francisco Maspons y Anglasell, pronunciant un discurs en la Academia de Llegislació y Jurisprudencia de Madrid, sostenint que Espanya no es una nació, sinó un Estat compost de diferentes nacionalitats y demostrant que 'l poble catalá es una nació complerta ab plena capacitat de tots los drets inherents á aquest carácter.

Aquesta pública demostració dels fonaments científichs del catalanisme, en una important corporació de la matexa Vila y Cort, va ser causa de general sorpresa, fins á tal punt que no faltaren molts de nostres matexos enemichs, que obligats per la forsa de la veritat interromperen al orador dihent: *Es verdad, es verdad*.

Felicitám de tot cor al Sr. Maspons per sa victoria y més encara per haver fet veure als madrilenys lo fonament de nostres doctrines de la manera més radical que podía presentarse.

—L' Excm. é Ilm. Dr. Morgades, conseqüent ab son amor á les coses de nostra terra, costeja la restauració dels claustres de Sant Joan de les Abadeses.

Es un nou favor que la Patria ha d' agrahir al eminent prelat que tant se desvetlla per la conservació dels recorts de nostra antiga grandesa.

—Hem llegit que l' Ateneu Tarragoní de la Classe Obrera tracta de commemorar ab gran solemnitat l' aniversari de la mort del eminent escriptor En Joseph Yxart.

—La Academia Bibliográfica Mariana de Lleyda, ha publicat lo cartell del certámen corresponent al present any, quina distribució de premis tindrá lloch lo día 18 del vinent Octubre.

Per lo que del cartell se deduheix es la esmentada Academia una de les associacions més aferrades al rutinarisme castellá, donchs entre 'ls premis oferts sols en los següents pot escriures en llengua catalana:

Lliri de plata, preciosa ofrena de la Academia de la Joventut Católica de aquella ciutat, al autor de la composició

que, en vers heróych, cante la Immaculada Concepció de María, com á Patrona de la Joventut Católica d' Espanya.

Passionera de plata y or, al autor de set sonets, en cada un dels quals se resumexi un dels dolors de la Santíssima Verge.

Flor de llir de plata, al autor de la composició en que 's cante al Rey don Pere II lo Católich, com á fundador de la antiga Seu de aquella ciutat, dedicada á la Assumpció de María.

Rosa de plata, al autor de la composició poética en que 's parafrassegi algun dels versículs dels llibres Sapiencials, dedicats á María, ó alguns dels Salms Marians de Sant Bonaventura.

—Lo dijous día 7 d' aquest mes, tindrá lloch en l' Ateneu Barcelonés, un concert de música de Schumann, organisat per lo distingit mestre D. Joan Gay. Además d' aquest senyor hi pendrán part la Srta. Agna María Vallés, los Srs. Rocabruna y Casals y la secció d' homens del *Orfeó Catalá* dirigida per D. Lluís Millet.

—S' están fent treballs pera la fundació de centres catalanistes á Sant Feliu de Codines y á Parets dels Vallés.

Galicia.—Nostre estimat company *La Opinión,* de La Corunya, ha cambiat son nom, titulantse ara *La Opinión del País.* Li desitjám llarga vida.

ESTRANGER

França.—Llegim en *L'Aiòli* que En Joan Carrère, lo fogós é intrépit propagador del regionalisme, ha donat á Bayona una conferencia sobres la necessitat de les llibertats del municipi y sobres los drets de la llengua, de les costums y demés bens nacionals de la Provenza.

Austria-Hungría.—En la sessió celebrada per la Cambra austríaca 'l dia 21 dels corrents, lo diputat ruthench Romanczuk ha fet una interpelació sobres la situació de la Galitzia, y en especial sobres els entrebanchs que allá 's posen als drets d' associació y de reunió. Com que 'l quefe del govern, comte Badeni, havía estat governador de la Galitzia, la discussió tenía pera ell un interés personalíssim, y per açó s' es enverinada desseguida. El diputat Pernerstorfer parlá en apoyo de son citat colega, acabant son discurs, tot ell molt incisiu, predient que la continuació del sistema actual conduhirá á encendre en lo pays una guerra sagnanta: «Si hi ha en la Austria un pays qui tinga dret á axecarse contra 'ls seus opressors, es la Galitzia! Tremoléu, senyors de la noblesa!»

—En la ciutat d' Agram (Croacia) hi ha hagut una manifestació anti-húngara, ocasionada per l' acte de traure de la presó als estudiants condemnats en la causa de les banderes húngara y servia, que ja recordarán nostres lectors. La gentada va trencar tots els vidres de casa del representant del govern húngar.

—El partit de la independencia d' Hungría, que dirigexen el fill d' En Kossuth y En Ugron, diputats, no deu fer en va ses propagandes quan esdevenen fets tant significatius com aquest:

La Facultat de Medicina de Pest, s' havía provehit sempre d' instruments de cirurgía y de microscopis en la casa Reichert y C.ª, de Viena. Ab gran sorpresa, el gerent de aquesta casa va rebre dies arrera del degá de la Facultat, el professor Fodor, una carta en que se li deya que la Universitat de Pest no volía més tractes ab una ciutat ahon els húngars eren insultats.

LO REGIONALISME EN LA PREMPSA

La Renaixensa. 26 d' Abril: *La arquitectura gótica á Catalunya,* per Bonaventura Bassegoda. Text de la conferencia donada per aquest distingit arquitecte y crítich d' Art y estimat company de causa, en l' Ateneu Barcelonés.

Diario de Barcelona. 26 d' Abril: *La gritería de Madrid,* per B. Sense revinclaments nerviosos, reposadament, fredament, fa una esplicació de lo que son á Espanya les eleccions, que es el pur evangeli. Si 'ls llegidors de diaris remuguessen lo bo que hi troben, aquest article faría força be. Entre moltes altres veritats de pedra picada, hi ha aquexes, que fan per casa: Que á Madrid criden y avaloten per porqueríes electorals qui son l' *a, b, c,* de les que 's fan en les provincies. Y *¿Quienes sostienen á los que tal hacen sinó los políticos de Madrid, en cuyo provecho se hace?... Pero... para nuestros políticos carece de interés lo que pasa fuera de las tapias del Retiro.*

LLIBRES REBUTS

A. Palau y Dulcet.—**El año artístico y literario en Barcelona.**—1895.

No li perdono al autor de aqueix llibre la sua publicació. Per més que sía obra de un aficionat, qui 's passa deu hores diaries en un taller ahon no hi entra cap corrent literaria, açó no escusa la seva ingerencia en assumptos que están fora de la seva jurisdicció. Qui no sab redactar correctament, qui ni sisquera coneix lo valor propi de les paraules que usa, ¿cóm vol judicar los treballs intelectuals de la gent docta? Pera exercir les funcions de crítich, pot dispensarse la deficiencia del criteri, pero no la falta de la instrucció necessaria pera discernir ab certa competencia. Aquell qui fá á l' aula palots y ganxos no está en lo cas d' ensenyar d' escriure als qui ja omplen paper blanch al dictat.

Declaro que ab viva repugnancia esposo aquexos concoptes. Voldría ésser indulgent, mes les intransigencies del dever m' ho priven. He arribat á la plana 97 del llibre y no he tingut abnegació pera seguir endevant. Un *instinto tuitivo* m' ha fet tombar d' espatlles. Abans ja m' havía soptat una *crítica erudita y eficiente.* S' hagués limitat l' autor de *El año artístico y literario* á un treball de imaginació, á un esforç de la sua fantasía, y no hi hauría mancat la general benevolencia. Pero ha volgut formular opinions, ha volgut manifestar impressions personals, y ni les opinions aparexen, ni les impressions se troben. Lo que 's troba es un enfarfech de mots, una série de períodos mal girbats, un verbalisme incoherent que pugna pera semblar alguna cosa formal y de bona fé. Lo Sr. Palau y Dulcet ha de tenir en compte, además, que la llengua castellana es una damisela que exigeix molts miraments pera tractarla. Y no ha de oblidar tampoch que 'ls crítichs qui volen entendre no més que superficialment en materia d' arts y lletres, necessiten una estensa cultura, difícil de adquirir «en una atmósfera de humo y de limalla.» Estimava al Sr. Palau per altres antecedents més meritoris, pero en quant á aqueix llibre *in hoc non laudo.*

***

Costums típicas de la ciutat de Valls, per Joseph Aladern (Cosme Vidal.)—Ferrol, 1895.

Es un treball premiat en lo certámen de Valls, y com á la major part dels treballs de certámen li escauhen los ad-

jectius que 'ls veredictes dels jurats han fet de rúbrica. La especialitat dels temes impideix als autors que puguen anar molt enllá en l' estudi dels matexos. La producció del Sr. Aladern es feta ab molt d' ayre, sense incorreccions, ab predilecció per la nota descriptiva, pero hi manca l' atractiu de la investigació histórica, l' aclaració dels aborigens de les costums, quina detallada esplicació 's dona. Hauría preferit que la apreciació propia, que l' análissis de les vicissituts perque passen les costums populars des de la sua iniciació fins al seu estat present, hagués sigut l' obgectiu principal del Sr. Aladern, y aleshores lo treball, sense perdre gens de amenitat, hauría guanyat en interés. Be es veritat que la pressa ab que solen demanarse aquexos estudis no permet tampoch gayres entreteniments, pero m' apar que 'l Sr. Aladern es persona de condicions ben abonades pera lluhirse en qualsevol tema que 's pose entre mans.

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA

VEREDICTE

PREMIS ORDINARIS

ENGLATINA D' OR.—Núm, 156. «Retorn» Lema: La patria.

Accéssit.—Núm 206. «Les dues mares». Lema:... Sobre dos colls lo jou d' amor aporten. AUSIAS MARCH.

VIOLA D' OR Y ARGENT.—Núm 103 «El mal cassador». Lema: Sempre.

Accéssit primer.—Núm 199. «Dins la niue». Lema; Cœli enarrant gloriam tuam.—Accéssit segon,—Núm. 28. «Lo Bordet» Lema: Nadala!

FLOR NATURAL.—Núm 85. «Resignació», Lema: Pereat dies in qua natus rum, et nox, etc. JOB. CAP. III. VER. 3.

Accéssit primer.—Núm. 159. «La predilecta». Lema: Fanatisme dels grans homes.—Accéssit segon.—Núm. 59. «Himne matinal« Lema: Amor.

PREMIS EXTRAORDINARIS

Premi ofert per lo Consistori á la millor composició en prosa·—Núm 168 «Estudis» Lema: Quatre mostretes.

Accéssit.—Num 283. «L' ánima malalta» Lema: A la mare.

Premi ofert per l' Excelentíssim senyor Cardenal Arquebisbe de Valencia, doctor don Ciriach de la Sancha.—No essent merexedora de premi cap de les composicions que hi opten, lo Consistori, degudament autorisat, la adjudica á la composició número 153, «L' Anticrist». Lema: Et vidi de mari bestiam ascendentem, etc. «Apocal. Cap. III. Ver I.»

Premi ofert per l' Excm. é Iltm. senyor Bisbe Vich, doctor don Joseph Morgades. D' acort ab lo parer de la Comissió técnica consultada, no s' adjudica; mes en atenció als mérits rellevants del treball número 319. «Estudis de Gramática Catalana. Lema: P. H. I. P. N. lo donador ha autorisat al Consistori pera adjudicar al autor d' aquest treball un accéssit de 250 pecetes y s' ha ofert á ferne una publicació especial.

Premi ofert per l' Iltm. senyor Bisbe de Menorca.—Núm 262. «La conquista de Menorca per Alfons III. Lema: Es poblada la illa de Menorca de bona gent catalans com negun lloch pot essér be poblat. Muntaner. Cap 172.

Premi ofert per la Excma. Diputació Provincial de Tarragona.—Núm. 142. «Narracions de Poblet.» Lema: ¡1835!

Premi ofert per la «Associació Popular Regionalista».—Núm. 320. «Estudi sobre 'l carácter del poble catalá en ses tres manifestacions, literaria artística é intelectual». Lema: Lo carácter de Catalunya es...

Premi ofert per la Redacció de *Las Cuatre Barras*.—Núm. 232 «Assaig crítich sobre 'l filosoph barceloní en Ramón Sibiude».—Lema: Qui tot de vaticabus unus quæ Natura nogat jungere, juncta dedit.

Los demés premis no s' adjudican.

Lo que 's fá públich pera conexement dels interessats.

Barcelona 23 d' Abril de 1896.—Narcis Oller, President.—Joseph Echegaray.—Teodor Baró.—Joseph Serra y Campdelacreu.—Ramon Casellas.—Joan Almirall y Forasté.—Antoni Gallissá, Secretari.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 26.

Te lloch la elecció de Senadors, resultant elegits:

Per Barcelona, D. Joseph Vilaseca y Mogas, D. Frederich Nicolau y 'l Marqués de Montroig.

Per Gerona, los Marquesos de Robert y del Busto y don Lluis M.ª de Llauder.

Per Lleyda, los Srs. Borrell, Saforcada y Agelet.

Per Tarragona, los Srs. Marqués de Vistabella, Murga y Tomás y Salvany.

Per l' arquebisbat de Tarragona, l' Excm. é Ilm. Dr. don Jaume Catalá y Albosa, bisbe de Barcelona.

Per les societats económiques d' amichs del pays de Catalunya, Balears y Aragó, D. Joseph M.ª de Paz.

Per nostra Universitat literaria, lo Sr. Marqués de Magaz.

—Mor á Valls l' Iltre. Dr. D. Joseph Casas y Palau, degá del Capitol de nostra Seu. (A. C. S.)

Dia 27.

Per resultar sobrants, després de cubertes les atencions d' aquesta provincia, s' ha disposat que la Tresorería d' Hisenda de Barcelona fassa entrada al Banch d' Espanya, á disposició de la Direcció general del Tresor, de la cantitat de tres milions y mitg de pecetes.

Dia 28.

Nostra Diputació provincial accepta la dimissió del cárrech presidencial, presentada per D. Joseph Comas y Masferrer, nombrant en son lloch á D. Domingo Sert y Rius.

—L' Ajuntament de Barcelona acorda enviar una corona dedicada al poeta castellá D. Joseph Zorrilla, ab motiu de la traslació de ses mortals despulles á Valladolid.

Dia 29.

Diuhen de Tarragona, que una forta é inesperada glaçada ha sigut tan perjudicial á les vinyes de Gandesa Bot, Ulldecona y altres pobles d' aquelles comarques, que pot donarse enguany per ben perduda la cullita del vi.

Dia 30.

Lo *Boletín Oficial de la provincia de Tarragona*, publica 'l resultat de les darreres eleccions fetes al Vendrell, segons certificats rebuts per la Junta provincial del cens. Contra lo trobat en l' escrutini general, resulta lo Sr. Alvarez diputat electe, per vuytcents vots de majoría.

La Catalana.—Imp. de J. Puigventós. Dormitori de St Francesch, 5.